

Τὸ παρὰ πόδας ποίημα, γραφὲν πρὸ εικοσιπενταετίας περίπου, περιλαμβάνεται, ὑπὸ ἐκτενεστέραν κατὰ τι μορφήν, ἐν τῇ ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ 1862 ἐκτυπωθείσῃ συλλογῇ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Στιχοὶ» Δημητρίου Βικέλα. Ἡ συλλογὴ αὕτη οὐδέποτε ἐτέθη εἰς δημόσιον κυκλοφορίαν, ὥστε ἡ «Ἔστια» δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς ὡς νέον τι καὶ ἄγνωστον τοὺς ἐπομένους ἐξαμέτους· τοῦτο δὲ τόσῳ μάλλον καλὸν ὅσον πρὸ ἑτῶν πολλῶν ὁ γράψας αὐτοὺς ἐνηγαλίσθη Σ.τ.Δ.

ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΤΑΜΕΣΙΝ

Μελαγχολίας μεστή εἶναι αὐτ' ἡ ζοφώδης ἐσπέρα.
 Ὁ οὐρανὸς χαμηλὸς φοβερίζει τὴν γῆν νὰ πλακώσῃ·
 μαῦρα τὰ νέφη περνοῦν προμηνύοντ' ἀγρίας θυέλλας.
 Εἶν' ἡ καρδία κ' ἐμοῦ, ὡς αὐτὰ, σκοτεινὴ καὶ βαρεῖα.
 Ἦτο ἀνέφελος χθὲς ὁ ὀρίζων· ὁ ἥλιος δ' ἴων
 πέριξ τοὺς λόφους ἐπέστρεψε μὲ πορφυρόχρυσον στέμμα·
 χθὲς ἦσαν πάντα φαιδρά· τὰ πτηνὰ τὴν ἐσπέραν ἐξύμουν
 ἀπὸ τῶν δένδρων· φαιδρὰ κ' ἡ καρδία μου ἦτο ἐπίσης
 καὶ πλανωμένη εἰς ὄνειρα, ὄνειρα μέλλοντος θεῖα,
 ἀνεπτεροῦτο μ' ἐλπίδας, τὰς θλίψεις τῆς γῆς λησμονοῦσα.
 Μὲ ἀτνεῖς πρὸς τὴν γῆν ὀφθαλμοὺς περιφέρομαι ἤδη
 καὶ μοῦ πιέζουν τὸν νοῦν λογισμοὶ θλιβεροὶ, ψυχοδόροι.
 Ἐπὶ τῆς χλόης ἐδῶ εἰς τὸν ἔρημον λόφον ἄς μείνω.
 Τὴν κεφαλὴν του γυμνὴν ὑπεράνω τῶν δένδρων ὑψώνει
 τῶν σκιαζόντων τοὺς πόδας αὐτοῦ· Ὑψηλὰ καὶ ἀρχαῖα
 εἶναι τὰ δένδρα· ἀλλὰ ὑπερέχει τοῦ λόφου ἡ ἄκρα,
 ὁ δ' ὀφθαλμὸς μου ἐντεῦθεν πλανᾶται ἔς τὰς πέριξ ἐκτάσεις.
 Θεὰ μεγάλη! Ἐν μέσῳ καπνοῦ καὶ οὐμίχλης ἡ πόλις
 κύκλω ἀπλοῦται ἀπέραντος· λάθρα ὁ Τάμεσις ρέων
 βαίνει θολὸς καὶ βαρὺς πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἄπειρα σκῆψα
 τρέχουσι κάτω μ' ὀρμὴν ἢ μ' ἀφρίζοντ' ἀνέρχονται στέρνα.
 Πλέουν δὲ ποῦ; καὶ πρὸς τί; Πρὸς τί κίνδυνοι τόσοι καὶ μόχθοι;
 Φεῦ, καὶ ὁ ναύτης, υἱὸς τῆς ἀπίστου θαλάσσης γενναῖος,
 κί' ὁ ἐπιβάτης, ποθῶν νοσταλγὴς τὴν ἀκτὴν τῆς πατρίδος,
 πάντες μὲ μίαν ψυχὴν κυνηγοῦν, ἀλλ' εἰς μάτην, ἐν φάσμα·
 τὴν εὐτυχίαν διώκουν· καὶ φεύγει ἐμπρὸς των τὸ φάσμα,
 τρέχουν ἐκεῖνοι κατόπιν. . . Τί δὲ τοῦ σταδίου τὸ τέρμα;
 Θάνατος, τάφος, μηδὲν! Μαιταιότης, τὸ πᾶν μαιταιότης!
 Μόνος ἐνταῦθα δὲν εἶμαι. Ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ λόφου
 τρίποδα βλέπω ὄρθον, κ' ἐπ' αὐτοῦ τηλεσκοπίον μέγα,
 ὁ κύριός του δ' ἐκεῖ κατηφῆς περιμένει πελάτας.
 Σήμερον πνέει βορρᾶς φοβερὸς καὶ ὁ μαῦρος ὀρίζων
 δὲν προσκαλεῖ τοὺς ἀργοὺς εἰς τὸ ὕψωμα τοῦτο· ὁ τρίπους
 μάτην ἐστήθη· πεινᾷ ὁ πτωχὸς του ὁ κύριος ἴσως.

- «— Ἄφες, ὦ γέρον, νὰ ἴδω τὸ πλοῖον ἐκεῖνο τὸ μέγα.
 Φέρει φορτίον βαρὺ καὶ βαρῶς τὰ ὕδατα σχίζει.
 — Ἴδε. Σχοινία κ' ἴστους καὶ τοὺς ναύτας, τὸ πᾶν διακρίνεις,
 κί' ἂν περιμένῃς τινὰ θὰ τὸν ἴδῃς κ' ἐκεῖνον ἐντεῦθεν.
 — Δὲν περιμένω τινά. Θαυμαστὸν τηλεσκοπίον ἔχεις·
 βλέπει μακρὰν. Ἄλλ' εἰπέ, ἦλθε σήμερον τίς εἰς τὸν λόφον;
 — Σήμερον ὄχι· ἀλλὰ ἐν εὐδία πολλοὶ ἀναβαίνουν.
 — Οὕτως ἐνταῦθα λοιπὸν τ' ἀναγκαῖα τοῦ βίου κερδίζεις;
 — Μόνος μου πῶρος τοῦ ζῆν. Ὅτε ἤμην ὡς σὺ κ' ἐγὼ νέος,
 ναύτης εἰς ξένα πελάγη διεῖγον. Ἐλπίς μὲ ὠδήγει
 ὅτι θὰ στήσω ποτὲ ἔς τὴν πατρῶαν ἀκτὴν τὴν σικηνὴν μου
 καὶ μετ' ἐκεῖνης ἐκεῖ τὴν ὁποίαν ἐπόθουν θὰ ζήσω.
 Ἦλπιζον ὅμως εἰς μάτην· ἀλλῶς διετάξ' ἡ Μοῖρα.
 Ἐρημος, μόνος, διέρχομ' ἐνταῦθα τὸν βίον ἀθλίως,
 κ' ἴσως πρῶταν τινὰ ξένος τις, ἀναβάς εἰς τὸν λόφον,

μ' εὔρη ἐνταῦθα νεκρὸν εἰς τὸν τρίποδα τοῦτον πλησίον.

—ὦ, μὴ ἀφίνης τὸν νοῦν νὰ σοῦ τρώγουν ἰδέαι τοιαῦται.

Ἴσως τὸ τέλος γλυκύτερον ἔλθῃ παρ' ὅ,τι φοβεῖσαι.

Εἶν' ἀγαθὸς ὁ Θεὸς, ὥστε ἐλπίζε, πίστευε, γέρον.

—Δὲν τὸν φοβοῦμαι τὸν θάνατον. Ἐτοιμὸς εἶμαι ἂν ἔλθῃ οὔτε μισῶ τὴν ζωὴν, ἂν καὶ ἦναι πικρὰ καὶ βαρεῖα.

Εἶδον πολλοὺς δυστυχεῖς καὶ συγκρίνων τῶν ἄλλων τὰ πάθη μ' ὅσας ὑπέστην ἐγὼ συμφορὰς, τὸν Θεὸν μεγαλύνω.

Ναὶ, τὸν Θεὸν εὐλογῶ, ὅστις ἔλεως κ' εὐσπλαγχνὸς εἶναι, παρηγορίας δ' αὐτὸς δὲν στερεῖ τὴν ἀλγοῦσαν καρδίαν.

Τὸν εὐλογῶ ἐκ ψυχῆς, ὅτε βλέπω τὸν ἥλιον, εἴτε λάμπ' εἰς αἰθέρα χρυσοῦν, εἴτε κρύπτειτ' εἰς νέφη ζοφώδη τὸν εὐλογῶ, ὁ βορρᾶς ὅτε σείη τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, τὸν εὐλογῶ, ὅτ' ἐδῶ ἀγαθὸν τινα ἄνθρωπον εὔρω μ' ὑπομονὴν συμπαθῆ, καθὼς σὺ, νὰ μ' ἀκούῃ, ὦ νέε.

—Γέρον γενναῖε ! Ἀλλὰ συγγενῆ σου κανένα ἢ φίλον νὰ σ' ἐλαφρύνῃ τὸ δύσφορον ἄχθος τοῦ βίου δὲν ἔχεις ;

—Ὅχι. Οὐδένα, οὐδένα.—Κ' οἱ φίλοι τῶν πρώτων σου χρόνων, κ' ἡ ποθητὴ σου ἐκείνη ψυχὴ, τί ἀπέγειναν πάντες ;

—Ὅταν πληγώσῃ πτηνὸν κυνηγὸς κ' εἰς τὴν γῆν τὸ κρημίσῃ μ' ἡματωμένα πτερὰ, συντριμμένον τὸν πόδα, ἐκπνέον, φεύγουν τὰ ἄλλα πτηνὰ καὶ τὸν σύντροφον θνήσκοντ' ἀφίνου.

Ἡ συμφορὰ τὰ δεσμὰ τῆς φιλίας, ὦ νέε, ρηγνύει.

Σπάνιον εἶναι πολὺ καὶ μὴ τὸ ἐλπίζης νὰ εὔρης φίλον ἀγνὸν κ' ἀληθῆ, ὅστις πᾶν ὑπὲρ σοῦ θυσιάζων νὰ διαπλευσῇ μετὰ σὲ τὸ ἀνήσυχον ρεῦμα τοῦ βίου

κ' εἰς τὴν γαλήνην πιστὸς κ' εἰς ἀγρίαν πιστὸς τρικυμῖαν.

Πλὴν οὐδ' ἐπλάσθ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνδρὸς διὰ τόσῃν φιλίαν.

Στάδιον εἶναι ἡ γῆ, ὅπου πρέπει νὰ τρέξουν οἱ ἄνδρες, πάντες ζητοῦντες τὸ τέρμα νὰ φθάσουν, τὴν νίκην ποθοῦντες.

Ἄν ἐξ αὐτῶν τις πεσὼν παραμείνῃ ἔς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, πρέπει νὰ τρέχουν οἱ ἄλλοι ἀμέριμοι· ὅστις θελήσῃ ἢ ἔς τὸν πεσόντ' ἀρωγὸς νὰ φανῇ, ἢ νεκρὸν νὰ τὸν θάψῃ, ἔσχατος μένει ὀπίσω, χωρὶς τῆς ἐλπίδος τῆς νίκης.

Ὡστε κ' ὁ πίπτων μ' ὀργὴν καὶ πικρίαν δὲν πρέπει νὰ κλαίῃ, ἂν οἱ κρατοῦντες αὐτὸν ἐκατέρωθεν φίλοι, ἐνόσω παρηκολούθει αὐτοὺς εἰς τὸ στάδιον τρέχων ἀκμαῖος, βλέποντες ἤδη νὰ πίπτῃ τὴν χεῖρ' ἀποσύρουν καὶ φεύγουν, φεύγουν μακρὰν του καὶ μόλις ἐν βλέμμα τῷ ρίπτουσι οἴκτου.

Ἐαρὸς ἄνθος τερπνὸν ἀλλ' ἐφήμερον εἶν' ἡ φιλία· αὔραι ἂν πνέουν ἀνθίζει, ἀλλὰ ὁ χειμῶν τὸ μαραίνει.

Πλὴν ὁ οἰκτίρων Θεὸς μὴ θελήσας ν' ἀφήσῃ τὸν ἄνδρα ἄμιρον φίλου ἀγνοῦ κ' εὐσταθοῦς εἰς τὰς ὥρας τῆς λύπης, ἔθεσεν ἄλληλν καρδίαν εἰς ἄλλα γλυκύτερα στήθη, ἔπλασεν ἄλληλν ψυχὴν, τρυφερὰν, συμπαθῆ, ἀγαπῶσαν μ' ἄλληλν ἀγάπην, μὲ ἄλληλν ὀρμὴν, μ' αὐταπάρνησιν ἄλληλν, κ' ἔδωκεν οὕτω πιστὴν εἰς τὸν ἄνδρα σύντροφον, φίλην τῶν συμφορῶν του συμμετόχον, ἄγγελον παρηγορίας».

Εὐθυμὸς ἦχος σαλπίγγων ἀκούεται αἴφνης· ὁ γέρον ἐπαυσε τότε λαλῶν, κ' ἀτενῆς, σιωπῶν, ἠεροῦτο.

«—Βλέπε, ὦ γέρον. Ἡμεῖς θλιβεροὺς ἀνταλλάσσομεν λόγους, ἀλλ' εἰς τοῦ λόφου τοὺς πόδας φαιδρὰ μουτικῆ παιανίζει.

Πνέει ἐνταῦθα μ' ὀρμὴν ὁ βορρᾶς καὶ τὰ δένδρα κλονίζει, ὅμως γαλήνη ἐκεῖ, νηνεμία ἐκεῖ βασιλεύει.

Μελαγχολοῦντες ἡμεῖς τοῦ ἀνθρώπου θρηνοῦμεν τὴν μοῖραν, κ' ὑπὸ τῶν δένδρων τὴν σκέπην εὐδαίμονες ἄνθρωποι ἄλλοι

περιπατοῦν κ' εὐθυμοῦν, καὶ ὁ ἦχος σαλπίγγων τοὺς τέρπει.
 — Ἡ εὐτυχία ἡμοῦ καὶ ἡ θλίψις ἔς τὴν γῆν συμβαδίζουσι.
 Μὴ περιμένῃς τὴν μίαν χωρὶς τῆς ἑτέρας νὰ εὐρῆς.
 Τώρα, ἐκεῖ ὅπου σὺ εὐτυχεῖς ἐφαντάσθης τοὺς πάντας,
 πόσοι καρδίαν νεκρὰν ἐντὸς πάσχοντος φέρουσι στήθους!
 πόσοι βαδίζουσι κινῶντες καὶ τοὺς καίει τὰ σπλάγγνα τῶν μνήμη
 φίλης καρδίας, καρδίας θερμῆς, ἣτις πλέον δὲν πάλαι!
 Πόσοι δ' ἐπίσης ἐκεῖ περιφέρονται ἴσως μονήρεις,
 ἄστεγοι, ξένοι, πτωχοὶ, ἀτυχεῖς, περιττοὶ, τῆς γῆς ἄχθος!
 Πλὴν, διὰ μέσου τῶν δένδρων ἔς τὴν χλόην, ἀπόκεντρα, μόνους
 βλέπεις τοὺς δύο αὐτούς; Εἶναι ἴσως νεόνυμφον ζεῦγος.
 Ἴδε πῶς κύπτει ὁ νέος ροφῶν τῆς συντροφίας τοὺς λόγους.
 Ἄρα τί λέγουσι τὰ χεῖλη ἐκείνης; ὦ! λόγους ἀγάπης,
 σχέδια ἴσως χαρᾶς καὶ κοινῆς εὐτυχίας μελλούσης.
 Ἄκουσε παίδων φωνὰς ζωηρᾶς, χαρμολογίας, παρέχει.
 Ἴσως τὰ τέκνα φαεινὰ, εὐτυχῆ, ὁ πατὴρ τῶν τὰ βλέπει
 κ' αἰσθημα θεῖον στοργῆς πατρικῆς τοῦ πληροῦ τὴν καρδίαν.
 Νέε, ὑπάρχει εἰς τὴν γῆν, καὶ ὑπάρχει πολλή, εὐτυχία,
 ἀλλ' ὁ ἀγνώμων θνητὸς τὸ μεμψίμοιρον πάντοτε βλέμμα
 πρὸς τὰ δεινὰ τῆς ζωῆς προσηλοῦ, κ' οὐδαμῶς ἐνθυμείται
 ὅτι ὁ πλάσας ἡμᾶς νὰ δοξάζεται πρέπει ἐπίσης
 δι' ὅσα μᾶς δίδ' ἀγαθὰ καὶ δι' ὅσα δεινὰ δὲν μᾶς δίδει!
 Ἄμοιροι ὅμως τινὲς εὐτυχίας ὑπάρχουσι γῆτινος
 κ' εἶναι κλαυθμῶνος κοιλάς καὶ ζωὴ στεναγμῶν ἢ ζωὴ τῶν.
 Οὕτω κ' ἐκεῖν' ἡ γυνὴ, τὴν ὁποίαν ἠγάπησα νέος,
 ἔζησε βίον πικρὸν καὶ κατέλιπ' αὐτὸν ἐν ὁδῷ.
 ὦ! ἀναμνήσεις σκληρᾶς ἀνεκάλεσα. Πάντοτε ὅμως,
 ὅτε σιμάξουσι τὰ νέφη τὴν γῆν κ' εἶμαι μόνος ἔς τὸν λόφον,
 μοῦ πλημμυροῦ τὴν ψυχὴν τῆς μακρᾶς συμφορᾶς τῆς ἢ μνήμη.
 — Τὴν ἱστορίαν αὐτῆς εἰς ἐμὲ διηγήθητι, γέρον.
 Ὁ ἀνακουφιστὴ καὶ σὲ ἡ συμπάθεια ξένου ἀγνώστου,
 ἄκαρπος δὲ κ' εἰς ἐμὲ ἡ διήγησις ἴσως δὲν μείνει.
 Φέρουσι συχνάκις καρπὸν ἀγαθὸν θλιβεραὶ ἀναμνήσεις».

«— Εἶναι νεκρὰ πρὸ πολλοῦ ἡ γυνὴ τὴν ὁποίαν ἠγάπων
 σύζυγος ὅμως ἐμὴ ν' ἀποθάνῃ δὲν ἦτο γραπτὸν μοῦ
 ἄλλου μνηστῆρος ἐγένετο νόμος οὐχὶ ἀλλὰ θῆμα.
 Μέθυσος ἦτο αὐτὸς καὶ ἀκόλαστος, ζήσας δ' ἀτίμως
 εὐρ' ἐν τῇ μέθῃ τὸν θάνατον, μαχαιρωθεὶς ἐν κραιπάλῃ.
 Ἔμεινε χήρα ἐκείνη μ' ἀνήλικα τέκνα νὰ θρῆψῃ,
 ἄνευ τινὸς ἀρωγῆς, ἄνευ ἄρτου. Ἄλλ' ὅμως εἰργάσθη
 κ' ἔθρεψε μόνη τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ τὰ εἶδε ν' αὐξήσονται.
 Εἶθε ν' ἀπέθνησκε πρὶν, — τὸν πικρὸν πρὶν γευθῆ ἀλύκα τῆς
 μέχρι πυθμένος! Καθὼς τὸν πατέρα ὁ πρῶτος υἱὸς τῆς,
 ἄξιος τύχης οἰκτρᾶς, εἰς εἰρκτὴν ἰσοβίως ἐκλείσθη.
 Δεύτερον εἶχεν υἱόν. Οὗτος, φίλεργος, ἐντιμος νέος,
 στήριγμα ἤδη τοῦ οἴκου καὶ σῦλος τῆς χήρας μητρὸς του,
 φθίσιν ὁ τάλας παθὼν, εἰς τὸ ἄνθος ἐκόπη τοῦ βίου!
 Μία θυγάτηρ ἀγνή καὶ ὠραία τῇ ἔμενε μόνη,
 καὶ τὴν ἠγάπα καθὼς ἀγαπᾷ μία δύστηνος μήτηρ,
 ὅτε ἀρπάσῃ ὁ θάνατος πάντα κ' ἐν μόνον ἀφήσῃ,
 ἐν μόνον τέκνον δεσμεῦον ἔς τὴν γῆν τὴν ἀλγοῦσαν ψυχὴν τῆς.
 Πλὴν δυστυχίας πηγὴ ἦτο αὕτη καὶ νέος ὁδῶν.
 Τέλος ὁποῖον ἐπῆλθεν ἐνόησας ἤδη βεβαίως.
 Νέος τις εἶδε τὴν κόρην, τὴν ἤρσε κ' εἶπεν ἐντὸς του:
 — Χάριν μοῦ θάλλει ἐδῶ τ' ἄνθος τοῦτο· ἐγὼ θὰ τὸ κόψω.

Κ' ἔκοψε τ' ἄνθος.—Εὐαίσθητον ἔχει καρδίαν ἢ νέα,
 ἄπειρος εἶναι, εἰν' εὐπιστος, ἢ κολακεία τὴν θέλγει,
 ἢ δ' ἀφελής της ψυχῆ 'ς τὴν ἀπάτην ἀνοίγεται εὐκόλως.
 Οὕτω κ' ἐκείνη. Αἰώνιον πίστιν ὁ νέος ὠρίσθη,
 ὅτ' ὕμεναίου δεσμὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ θὰ σφραγίσουν,
 καὶ ἡ ἀθλία ἐπίστευσε πάντα. Ἠράσθη κ' ἐγάθη!
 Τῆς θυγατρὸς της τὴν πλάνην ἢ τάλαινα μήτηρ ἠγνόει.
 Μίαν πρώϊαν δὲν εὔρεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον. Ποῦ εἶναι;
 Φεύγουν αἱ ὄραι, δὲν φαίνεται ἡ κόρη. Εἰς ὄλους τοὺς δρόμους
 τρέχει ἢ γραῖα, παντοῦ ἐρωτᾷ ἂν τὴν εἶδον. Εἰς μάντην!
 Ἀπληπισμένη, μὲ ὄμμα στεγνόν, μὲ ἀνήσυχον βλέμμα
 βλέπει τὸ σκότος προβαῖνον κ' εἰσέτι 'ς τὴν θύραν της μένει,
 κ' ἔχει ἐλπίδας εἰσέτι, κ' εἰς φόβους συγχρόνως πλανᾶται.
 Αἴφνης ἐν γράμμα λαμβάνει· μὲ τρέμουσαν χεῖρα τ' ἀρπάζει.
 Εἰν' ἰδικόν της! Τ' ἀνοίγει, ἀλλὰ ν' ἀναγνώστη δὲν βλέπει.
 Ζῆ ἢ θυγάτηρ της, ζῆ! Χύνει δάκρυ χαρᾶς καὶ δὲν βλέπει.
 ὦ! Νὰ μὴ ἔζη καλλίτερον ἦτο! Καλλίτερον ἦτο
 ξένη νὰ σ' ἔγραφε χεῖρ ὅτι ἔχεις νεκρὰν θυγατέρα
 καὶ ὄχι τὸ γράμμα ἐκεῖνο μεστὸν ἀτιμίας καὶ αἰσχύου.
 Αἰσχύου! Ἄλλ' ἦτο ἐγγὺς φοβερὰ τιμωρία τῆς πλάνης.
 Ὁ λατρευτὸς ἐραστής τὴν παρήτησε κ' ἔφυγε. Μόνη,
 κατησχυμένη ἐκεῖν' ἢ ἀθλία, τὴν τόλμην δὲν εἶχεν
 εἰς τὰς ἀγκάλας μητρὸς νὰ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ οἶκτον.
 Τῆς ἀπωλείας τὸ ἔργον κακαὶ ἐπεσφράγισαν σχέσεις.
 Ἐγείν' ἢ πτώσις τελεία. Καὶ ἔζη εἰσέτι ἢ γραῖα!
 Μίαν ἡμέραν ἐπέστρεψε πρὸς τὴν μητέρα ἢ κόρη
 εἰς τὴν ἀγκάλην κρατοῦσα ἐν βρέφος, καρπὸν τῆς αἰσχύνης.
 Ἦμην ἐκ τύχης παρών. Δὲν ἠκούσθησαν λόγοι ὀργίλοι,
 δὲν ἀντηλλάγη μομφὴ ἢ ἐπίπληξις. Ἐπρεπεν ὄμως
 μὲ κεφαλὴν πολιάν, κεκλιμένην, νὰ ἴδῃς τὴν γραῖαν,
 τρέμουσαν ὄλην, μὲ χεῖλη σφιγμένα, ὡσὰν νὰ ἐξήτει
 μαῦρα νὰ πνίξῃ παράπονα... ἴσως ἐκφράσεις ἀγάπης...
 Ἐπρεπ' ἐπίσης νὰ ἴδῃς τὴν νέαν ἐκείνην μητέρα
 γονυπετοῦσαν, προτείνουσαν πρὸς τὴν μητέρα τὸ βρέφος
 καὶ μετὰ γόου κραυγάζουσαν: Πᾶρέ το, σῶσέ το μήτερο!
 Κι' ὄρμησ' ἢ γραῖα ταχεῖα καὶ ἤρπασεν αἴφνης τὸ βρέφος,
 ὡς ἐκ κινδύνου φλογῶν· καὶ ἐνῶ εἰς τὰ στήθη τὸ σφίγγει,
 διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς τὴν λευκὴν κεφαλὴν της καλύπτει,
 κ' ἤκουες θρήνον πικρὸν, κ' οἱ βαθεῖς στεναγμοὶ της ἀντήχουν.
 Μ' ἐσταυρωμένας δ' ἢ κόρη τὰς χεῖρας, μ' ἀκίνητον βλέμμα,
 βραδυποροῦσα ἐξῆλθε, χωρὶς ν' ἀσπασθῇ τὴν μητέρα.
 Τὰ δάκρυά μου συγχώρει... Καὶ σὺ, καθὼς βλέπω, δακρύεις!
 Νέε καλὲ, εὐλογῶ τὸ γενναῖον τὸ δάκρυ σου τοῦτο.
 Σ' εὐχομ' ἐκ βάθους ψυχῆς, —δὲν σοὶ λέγω ποτὲ νὰ μὴ κλαύσης
 ἴδια πάθη θρηνῶν, ἐπειδὴ, ὡς ἐλπίζω, θὰ ζήσης
 καὶ θὰ διέλθῃς καὶ σὺ ἀποφράδας ἀφρεύτως ἡμέρας, —
 εὐχομαι ὄμως 'ς τὰς ὥρας τῶν θρηνῶν νὰ ἔχῃς πλησίον
 φίλην ψυχὴν συμπαθῆ συνθηρηοῦσαν εὐσπλάγχχνως μαζῆ σου!
 Παρηγορίας ἐλπίς ἦτο μόνη τὸ βρέφος ἐκεῖνο,
 ἢ τελευταία ἐλπίς. Δι' αὐτὸ ἔζη μόνον ἢ γραῖα,
 κ' κῦχετο ἤδη νὰ ζῆ μέχρις ὅτου τὸ βρέφος αὐξήσῃ,
 γείνη παρθένος, παρθένος σεμνὴ καὶ ἐνάρετος γείνη.
 Ἐξῶ τοῦ οἴκου τῆς γραίας, 'ς τὸ ὑπαιθρον, ἔρημον, μόνην,
 εἶδον πολλὰκις τὴν νύκτα τὴν νέην μητέρα νὰ μένη,
 ὥρας νὰ μένη ἐκεῖ, προσηλοῦσαν 'ς τὴν θύραν τὸ ὄμμα,
 κ' ἤλπιζον ὅτι τὸ τέκνον της ἦτο ὁ κλάδος ἐλαίας,
 ἐπαγγελία τοῦ ὅτ' ἢ ἑργὴ τοῦ Θεοῦ θὰ παρέλθῃ,

ἤλπιζον ὅτι οὐράνιον τόξον ἐπέλαμψεν οὐτῶ,
 νέας ἡμέρας γαλήνης ἔς τὴν τάλαιναν γρατὰν ἀγγέλλον !
 "Ετος παρήλθε, καὶ ἤρχιζεν ἤδη τὸ βρέφος τραυλίζον
 λέξεις νὰ λέγῃ ἀνάρθρους μ' ἠδύφθογγον, ἀτολμον γλώσσαν,—
 ἤρχιζε μὲ πῶδα δειλὸν νὰ βαδίζῃ ἐν βῆμα,
 καὶ τοῦ θανάτου τὰ μαῦρα πτερὰ τὸ ἐσκίασαν αἴφνης.
 Πᾶς' αἱ φροντίδες καὶ πᾶς' αἱ δεήσεις κ' οἱ θρήνοι εἰς μάτην,
 μάτην τὰ πάντα. Ταχέως κ' ἠσύχως ἐσβέσθ' ἡ φωνή του.
 Τὴν ἐπιούσαν ἐξέπνευσ' ἡ γρατὰ. Ἀνήλιος δύσις !
 Ἀπληπισμένη ἐξέπνευσ' ἡ δύστηνος,—ἐρημος τέκνον.
 Ὅμως αὐτὴν ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους θ' ἀντήμειψεν ἄνω.
 Δίκαιος εἶν' ὁ Θεός, ἀγαθός, πολυεύσπλαγχος εἶναι,
 δὲν συγχωρεῖ αἱ ψυχὰι αἱ ἀθῶαι νὰ πάσχουν ἐνταῦθα
 ἄνευ γλυκείας ἐκεῖ ἀμοιβῆς καὶ τῶν θλίψεων λήθης !
 "Εμεῖνα ὄλην τὴν νύκτα πλησίον τῶν δύο πτωμάτων,
 τὴν δὲ πρῶταν ἐλθὼν ἱερεὺς ἀνεγίνωσκ' ἠρέμα
 τὰς νεκρωσίμους εὐχάς, ὅτ' ἐξαίφνης ἀνοίγεται ἡ θύρα
 κ' ἐντρομος, ἄπνους, ὠχρὰ, ἀσκεπής, ἐμφανίζετ' ἐμπρός μας
 τῶν δύο πτωμάτων ἡ μήτηρ, ἡ κόρη. Τὰ φέρετρα βλέπει . . .
 Λέξιν δὲν εἶπε, κραυγὴ δὲν ἠκούσθη, δὲν ἔπεσε δάκρυ,
 κ' ἔμεν' ἐκεῖ ἐν σιγῇ, καὶ ἡμεῖς σιωπῶντες πλησίον.
 Αἴφνης οἰκτρὰ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ στήθους αὐτῆς ἐξερράγη.
 Ὁρμησεν ἔξω. Κατόπιν τῆς ἔδραμον ἐμπλεως τρόμου,
 ἐμπλεως τρόμου καὶ φρίκης. Αἱ φρένες τῆς εἶχον σαλεύσει ! »

"Επαυσ' ὁ γέρον λαλῶν. Εἰς λυγμὸν ἀπεσβέσθ' ἡ φωνή του.
 Θλίψας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν σιγῇ, ἀπεσύρθην βραδέως.
 Μ' ἤρχετο λύπης πλημμύρα καὶ ἤθελον μόνος νὰ κλαύσω.

Δ. ΒΙΚΕΛΛΑΣ.

ΕΘΙΜΑ ΟΛΛΑΝΔΙΚΑ

Διερχόμενος ἀπόκεντρόν τινα δρομίσκον τῆς πόλεως Delft εἶδον κυρίαν προσεγγίσασαν εἰς τινα θύραν, ἐφ' ἧς ἤρχετο ἀναγινώσκουσα τεμάχιον χάρτου προσκεκολλημένου, μετ' ὃ ποιήσασα σχῆμα τι λύπης ἀπῆλθε. Μετὰ τινα στιγμήν, ἄλλη κυρία διαβαίνουσα, ἔστη, ἀνέγνω καὶ ὤχετο ἀπιούσα καὶ αὐτή. Ἐζήτησα ἐξήγησίν τινα παρὰ τοῦ συνοδοιπόρου μου, παρ' οὗ ἔμαθον ἱκανῶς περιεργον ἔθιμον. Ἐπὶ τοῦ χαρτίνου ἐκείνου τεμαχίου ἐγγράπτο ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ δεῖνος ἀσθενοῦς εἶχε χειροτερεύσει. Εἰς πολλὰς ὀλλανδικὰς πόλεις, ὅταν ὑπάρχῃ ἀσθενής, ἡ οἰκογένεια τοιχοκολλεῖ καθ' ἐκάστην ἐπὶ τῆς θύρας ἐν δελτίον περι τῆς ὑγείας τοῦ πάσχοντος, ὅπως ἀλλαχοῦ οἱ φίλοι καὶ γνῶριμοι εἰσέρχωνται ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐρωτῶσι περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Τῶν εἰδοποιήσεων τούτων ποιοῦνται χρῆσιν καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις. Εἰς τινὰς πόλεις ἀγγέλλουσι τὴν γέννησιν ἄρρενος τέκνου, κερμαῖντες πρὸ τῆς θύρας σφαιριδίον κεκαλυμμένον δι' ἐρυθρὰς μετὰξῆς καὶ *darτέλλας*, ἧς τὸ ὄνομα ὀλλανδιστὶ σημαίνει τεκμήριον γεννήσεως. Ἐὰν τὸ γεννηθὲν τέκνον εἶνε θῆλυ, θέτουσιν ὑπεράνω τοῦ σφαιριδίου ἐν τεμάχιον λευκοῦ χάρτου· ἐὰν εἶνε δίδυμα, ἡ *darτέλλα* τίθεται διπλῆ· ἐπὶ πολλὰς δὲ μετὰ τὸν τοκετὸν ἡμέρας τοιχοκολλοῦσιν

ὡσαύτως ἐτέραν εἰδοποίησιν φέρουσαν τὰς ἀκολούθους λέξεις· «Τὸ τέκνον καὶ ἡ μήτηρ ἔχουσι καλῶς, διήλθον εὐχάριστον νύκτα», ἢ καὶ τὸ ἐκνυτίον, ἐὰν συμβῇ. Ἄλλοτε, ὁσάκις ἀγγελία γεννήσεως εὐρίσκετο τοιχοκολλημένη ἐπὶ τῆς θύρας, οἱ δανεισταὶ τῆς οἰκογενείας ταύτης δὲν ἠδύνατο νὰ κρούσωσιν αὐτὴν ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας. Πλὴν νομίζω ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο περιήλθεν εἰς ἀχρησίαν, ἂν καὶ συνετέλεσεν ἴσως εἰς τὸ νὰ υποβοηθήσῃ τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ.

Κατὰ τὸν σύντομον ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ Delft περιπατόν μου συνήτησα πρόσωπα τινὰ, ἰδιορρυθμῶς ἐνδεδυμένα, οἷα εἶχον ἰδεῖ καὶ ἐν Rotterdam, χωρὶς νὰ ἠξέσω εἰς ἦσαν ἱερεῖς, δικασταὶ ἢ νεκροθάπται, καθόσον αἱ ἐνδυμασίαι καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν εἶχόν τι τὸ παρεμφερὲς πρὸς εἰαστον τῶν τριῶν τούτων ἐπαγγελημάτων. Ἐφερον τρίκερον πῖλον μετὰ μεγάλου μελανοῦ καλύμματος, ὅπερ ἐκρέματο μέχρι τῶν πλευρῶν, μακρὸν μὲ οὐρὰν ἐπενδύτην ἐν σχήματι χελιδόνος, βρακία μαῦρα, μελαίνας περινημιδίας, μαῦρον χιτῶνα, πέδιλα χλωστά, λευκὸν λαίμοδέτην καὶ χειρόκτια λευκά, ἐκράτουν δ' ἀνὰ χεῖρας φύλλον, μέλαν ἔχον περιθώριον. Ὁ συνοδοιπόρος μου μοι εἶπεν ὅτι τὰ πρόσωπα ταῦτα εἶχον ὄνομα, ὅπερ